

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
۲۳	فصل اول: مفاهیم و مبانی (نظریه‌ها)
۲۶	مبحث اول: مفهوم سبب
۲۶	گفتار اول: مفهوم لغوی سبب
۲۷	گفتار دوم: مفهوم سبب در اصول فقه
۲۸	گفتار سوم: مفهوم سبب در فقه
۳۱	گفتار چهارم: مفهوم سبب در حقوق
۳۵	مبحث دوم: مفهوم علت
۳۵	گفتار اول: مفهوم لغوی علت
۳۵	گفتار دوم: مفهوم علت در فلسفه
۳۶	گفتار سوم: مفهوم علت در فقه
۳۶	گفتار چهارم: مفهوم علت در حقوق
۳۸	مبحث سوم: مفهوم شرط
۳۸	گفتار اول: مفهوم لغوی شرط
۳۸	گفتار دوم: مفهوم شرط در اصول
۳۹	گفتار سوم: مفهوم شرط در فقه
۴۰	گفتار چهارم: مفهوم شرط در حقوق
۴۱	مبحث چهارم: مقایسه سبب، علت و شرط با یکدیگر
۴۱	گفتار اول: تفاوت سبب و علت
۴۲	گفتار دوم: تفاوت علت و شرط
۴۲	گفتار سوم: تفاوت شرط و سبب
	مبحث پنجم: نظریه‌های مرسوم برای شناخت سبب موجد مسئولیت
۴۵	(سبب حقوقی)
۴۷	گفتار اول: نظریه برابری اسباب

۶ □ سبب خارجی در مسئولیت مدنی

- گفتار دوم: نظریه سبب نزدیک ۵۲
- گفتار سوم: نظریه سبب مقدم در تأثیر ۵۴
- گفتار چهارم: نظریه سبب متعارف و مناسب ۶۰
- مبحث ششم: مفهوم و شرایط سبب خارجی ۷۰
- گفتار اول: مفهوم سبب خارجی ۷۲
- گفتار دوم: شرایط سبب خارجی ۷۴
- مبحث هفتم: اقسام سبب خارجی ۷۷
- گفتار اول: قوه قاهره و شرایط آن ۷۸
- بند اول: غیرقابل اجتناب بودن ۸۰
- بند دوم: غیرقابل پیش‌بینی بودن ۸۱
- بند سوم: خارجی بودن ۸۳
- گفتار دوم: تقصیر زیان‌دیده ۸۷
- بند اول: مفهوم تقصیر ۸۷
- بند دوم: عناصر تقصیر ۸۸
- الف) عنصر مادی ۸۹
- ب) عنصر معنوی ۹۱
- ج) عنصر قانونی ۹۴
- گفتار سوم: فعل غیر (شخص ثالث) ۹۴

فصل دوم: تأثیر سبب خارجی بر مسئولیت مدنی ۹۷

- مبحث اول: تعدد اسباب ۱۰۰
- گفتار اول: ماهیت و مبنای حقوقی تعهد ۱۰۲
- به جبران خسارت در صورت تعدد اسباب ۱۰۲
- گفتار دوم: مفهوم مسئولیت کامل ۱۰۳
- گفتار سوم: مبنای حقوقی مسئولیت کامل بین مسئولان متعدد ۱۰۶
- گفتار چهارم: نظریه سببیت کلی ۱۰۸
- بند اول: طبیعت رابطه سببیت ۱۰۸
- بند دوم: ضرورت عملی ۱۰۹

گفتار پنجم: نظریه سببیت جزئی (مسئولیت کامل، تضمین نفع زیان دیده)	۱۱۱
گفتار ششم: موضع رویه قضایی و حقوقدانان در برابر دو نظریه سببیت کلی و سببیت جزئی	۱۱۲
بند اول: در حقوق فرانسه	۱۱۲
بند دوم: در حقوق مصر	۱۱۴
بند سوم: در حقوق ایران	۱۱۶
مبحث دوم: تأثیر قوه قاهره بر مسئولیت مدنی	۱۲۲
گفتار اول: قوه قاهره سبب منحصر خسارت است	۱۲۲
گفتار دوم: قوه قاهره یکی از اسباب خسارت است	۱۲۴
بند اول: تأثیر همراهی قوه قاهره با تقصیر خوانده بر مسئولیت مدنی در حقوق فرانسه	۱۲۵
الف) حکم مسئله بنا بر نظریه سببیت کلی	۱۲۵
ب) حکم مسئله بنا بر نظریه سببیت جزئی	۱۲۷
۱- مسئولیت کامل بر مبنای سببیت جزئی و وجه تمایز آن با سببیت کلی	۱۲۸
۲- مسئولیت جزئی (کاهش مسئولیت)	۱۲۹
بند دوم: تأثیر همراهی قوه قاهره با تقصیر خوانده بر مسئولیت مدنی در حقوق مصر	۱۳۰
بند سوم: تأثیر همراهی قوه قاهره با تقصیر خوانده بر مسئولیت مدنی در حقوق ایران	۱۳۰
الف) نظریه کاهش مسئولیت	۱۳۱
ب) نظریه مسئولیت کامل	۱۳۱
مبحث سوم: تأثیر تقصیر زیان دیده بر مسئولیت مدنی	۱۳۶
گفتار اول: تأثیر تقصیر زیان دیده بر مسئولیت مدنی در حقوق فرانسه	۱۳۷
بند اول: موضع حقوقدانان درباره تأثیر تقصیر زیان دیده	۱۳۷
بند دوم: موضع رویه قضایی درباره تأثیر تقصیر زیان دیده و قلمرو آن	۱۳۹
الف) پذیرش تقسیم مسئولیت	۱۳۹

- ۱۴۰ ..... (ب) عدم پذیرش تقسیم مسئولیت
- ۱۴۰ ..... (ج) پذیرش تقسیم مسئولیت در فرض تقصیر زیان دیده
- ۱۴۱ ..... (د) قلمرو اجرای تقسیم مسئولیت و مبنای آن
- بند سوم: تأثیر تقصیر زیان دیده مستقیم بر حق جبران خسارت
- ۱۴۲ ..... زیان دیدگان غیر مستقیم
- ۱۴۴ ..... الف) موضع حقوقدانان
- ۱۴۵ ..... ۱- موضع حقوقدان مخالف تقسیم مسئولیت
- ۱۴۵ ..... ۲- موضع حقوقدانان موافق تقسیم مسئولیت
- ۱۴۷ ..... (ب) موضع رویه قضایی
- ۱۴۹ ..... گفتار دوم: تأثیر تقصیر زیان دیده بر مسئولیت مدنی در حقوق مصر
- ۱۴۹ ..... بند اول: معافیت کامل از مسئولیت
- ۱۴۹ ..... الف) معافیت کامل در اثر تقصیر زیان دیده
- ۱۵۴ ..... (ب) معافیت کامل در اثر فعل زیان دیده
- ۱۵۵ ..... بند دوم: تقسیم مسئولیت
- بند سوم: تأثیر تقصیر زیان دیده مستقیم بر حق زیان دیدگان
- ۱۵۸ ..... غیرمستقیم
- ۱۵۹ ..... گفتار سوم: تأثیر تقصیر زیان دیده بر مسئولیت مدنی در حقوق ایران
- بند اول: تأثیر تقصیر زیان دیده در صورت ارتکاب تقصیر از سوی
- ۱۵۹ ..... خواننده
- ۱۶۲ ..... بند دوم: تأثیر تقصیر زیان دیده با وجود مسئولیت مفروض خواننده
- ۱۶۳ ..... الف) تقصیر زیان دیده سبب منحصر خسارت است
- ۱۶۴ ..... (ب) تقصیر زیان دیده سبب منحصر خسارت نیست
- بند سوم: تأثیر تقصیر زیان دیده مستقیم بر مسئولیت خواننده در برابر
- ۱۶۵ ..... زیان دیدگان غیرمستقیم
- ۱۶۹ ..... مبحث چهارم: تأثیر فعل غیر (شخص ثالث) بر مسئولیت مدنی
- ۱۶۹ ..... گفتار اول: تأثیر فعل غیر بر مسئولیت مدنی در حقوق فرانسه
- ۱۷۰ ..... بند اول: معافیت کامل از مسئولیت
- ۱۷۱ ..... بند دوم: تقسیم مسئولیت (کاهش مسئولیت)
- ۱۷۳ ..... گفتار دوم: تأثیر فعل غیر بر مسئولیت مدنی در حقوق مصر

بند اول: معافیت کامل از مسئولیت	۱۷۳
بند دوم: تقسیم مسئولیت	۱۷۴
گفتار سوم: تأثیر فعل غیر بر مسئولیت مدنی در حقوق ایران	۱۷۵
بند اول: معافیت کامل از مسئولیت	۱۷۵
بند دوم: تقسیم مسئولیت	۱۷۹

فصل سوم: رابطه بین مسئولان پس از پرداخت تمام خسارت

توسط یک مسئول	۱۸۱
مبحث اول: امکان رجوع به مسئولان متعدد و حدود آن	۱۸۴
گفتار اول: رجوع به مسئولان در مسئولیت تضامنی	۱۸۴
گفتار دوم: رجوع به مسئولان در مسئولیت کامل	۱۸۵
بند اول: رجوع بنا بر نظریه سببیت جزئی	۱۸۵
بند دوم: رجوع بنا بر نظریه سببیت کلی	۱۸۵
الف) آثار عدم امکان رجوع	۱۸۶
ب) ادله حقوقی امکان رجوع	۱۸۷
مبحث دوم: تقسیم خسارت بین مسئولان	۱۸۹
گفتار اول: تقسیم خسارت بین مسئولان در حقوق فرانسه	۱۸۹
بند اول: تقسیم در صورت وحدت مبنای مسئولیت	۱۸۹
الف) مسئولیت مبتنی بر تقصیر	۱۹۰
۱- معیار اول: میزان تأثیر هر سبب در ایجاد خسارت	۱۹۱
۲- معیار دوم: تعداد مسئولان (تقسیم به نسبت مساوی)	۱۹۲
۳- معیار سوم: درجه تقصیر هریک از اسباب	۱۹۳
ب) مسئولیت بدون تقصیر	۱۹۷
بند دوم: تقسیم در صورت تفاوت مبنای مسئولیت (اجتماع مسئولیت بدون تقصیر با مسئولیت مبتنی بر تقصیر)	۱۹۸
الف) موضع رویه قضایی	۱۹۹
ب) موضع حقوقدانان	۲۰۰
۱- حقوقدانان موافق رویه قضایی	۲۰۰
۲- حقوقدانان مخالف رویه قضایی	۲۰۱

۱۰ □ سبب خارجی در مسئولیت مدنی

- ج) تحلیل حقوقی مسئله و ارتباط آن با شرایط سبب خارجی ۲۰۴
- ۱- شرایط سبب خارجی از دیدگاه رویه قضایی ۲۰۴
- ۲- شرایط سبب خارجی از دیدگاه حقوق ۲۰۷
- ۳- تحلیل حقوقی صحیح مسئله (پذیرش موضع رویه قضایی
با تحلیلی دیگر) ۲۰۸
- ۴- پاسخ مخالفین رویه قضایی ۲۱۰
- گفتار دوم: تقسیم خسارت بین مسئولان در حقوق مصر ۲۱۳
- گفتار سوم: تقسیم خسارت بین مسئولان در حقوق ایران ۲۱۵
- بند اول: معیار درجه تأثیر ۲۱۵
- بند دوم: معیار درجه تقصیر ۲۱۶
- بند سوم: معیار تقسیم به نسبت مساوی ۲۱۷
- فهرست منابع ۲۲۱